

FRANÇA, ALEMANYA... EUROPA: UNA VISIÓ ECONOMICISTA

Jordi Angusto,

ECONOMISTA I MEMBRE DE LA COMISSIÓ
EXECUTIVA DE LA FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA

2 de maig 2017

La Guerra Freda va ser una lluita per l'hegemonia de dos models econòmics oposats: socialisme versus lliure mercat. També dins l'Europa d'avui hi ha, lluny de la suposada cooperació entre els seus estats membres, una lluita per l'hegemonia de dos models força oposats, encara que no tant com aquells: l'ordoliberal alemany i el socialdemòcrata francès. Dos models que en certa mesura transcendeixen els partits polítics d'un i altre país, puix que tot l'arc polític n'està impregnat. Podem identificar

Merkel amb l'ordoliberalisme, però el cert és que va ser Shroöder, un socialdemòcrata, qui va posar Alemanya sota el regnat de l'austeritat; també podem identificar Hollande amb la social-democràcia, però els anteriors governs de dretes no van ni tan sols intentar canviar el generós model de protecció social francès.

En què difereixen aquests dos models? Potser l'indicador més clar ens el dona l'atur, més del doble a França que a Alemanya, combinat amb la taxa de pobresa, superior a Alemanya que a França. És a dir: mentre que a Alemanya hi ha un bon nombre de treballadors "pobres", a França hi ha un bon nombre d'aturats que no ho són, de pobres. I per arribar aquí, uns costos laborals molt més alts a França que a Alemanya, malgrat que els salaris siguin semblants; és a dir, unes cotitzacions socials molt més altes a França: un 37% del cost laboral front un 22% a Alemanya. Potser això explica que els treballadors hagin abandonat els socialistes? Que ho hagin fet a causa d'un "excés" de solidaritat? I que els aturats no en tinguin prou amb un subsidi sinó

Mentre que a Alemanya hi ha un bon nombre de treballadors "pobres", a França hi ha un bon nombre d'aturats que no ho són, de pobres.

que vulguin feina? Una qüestió força rellevant pel debat sobre la renda bàsica universal que avui tenim a Catalunya i arreu.

Hi ha encara més diferències: una despesa pública del 56% del PIB a França i del 44% a Alemanya; i potser encara més important: una despesa que a França gestiona principalment el govern central (67%) mentre que a Alemanya es gestiona majoritàriament de manera descentralitzada (63% entre els lands i els municipis). Per comparar-ho millor recordem que a Espanya la relació és 50/50; més concretament: un 50% el govern central, un 37% les CCAAs, que gestionen un xic menys que els lands alemanys (39%), i un 13% els municipis, que estan molt pitjor parats aquí que a Alemanya, on gestionen un 23%. Quin repartiment és millor? Una altra pregunta cabdal per al nostre debat actual!

En tot cas, les dades econòmiques que potser sintetitzen millor els dos models en qüestió, l'alemany i el francès, ens les donen el saldo dels comptes públics i del comerç exterior: doble dèficit a França i doble superàvit a Alemanya. En poques paraules: França ha perdut i Alemanya ha guanyat? Recordem que el doble dèficit, públic i exterior, va tombar Zapatero, ha tombat Obama i Hollande i també està darrere el Brexit. Perquè un país pot tenir dèficit públic mentre tingui superàvit exterior, ja que en aquest cas són els estalviadors privats nacionals els qui el financen; però si també té dèficit exterior, llavors depèn del finançament forà i això posa en qüestió la sobirania nacional. Cal recordar el canvi exprés de la constitució espanyola? La "inutilitat" del referèndum grec?

Davant d'això, Le Pen acusa l'euro i la UE, tot somniant que recuperant el franc podria devaluar per recuperar el *gap* de competitivitat amb Alemanya i aturar així el dèficit exterior, i

Entre els "perdedors" de la globalització, allí on impera el doble dèficit, s'ha acabat imposant el replegament nacional.

que tancant fronteres eliminaria l'atur. Però els EUA i UK tenen divisa pròpia i no van poder fer res per evitar el doble dèficit. Per tant, el somni lepenista que no atén a raons; pura nostàlgia d'una "grandeur" perduda per sempre més. La mateixa que somnia Trump: un retorn al passat, capgirar les agulles del rellotge i pensar que poden anar cap enrere. I no obstant el sense sentit d'això, Trump presideix EUA i el Brexit, UK. És a dir: entre els "perdedors" de la globalització, allí on impera el doble dèficit, s'ha acabat imposant el replegament nacional.

Per això parla Macron de l'Europa que "protegeix"? En tot cas deu voler dir que hauria de protegir, puix que fins ara no ho ha fet. Ben al contrari, la UE ha suposat una cessió de sobirania dels estats membres que cap nou estat n'ha assumit! Podria canviar Macron allò que no han aconseguit canviar els seus predecessors o se sotmetria, simplement, a la disciplina germana que governa la UE? De moment ja ha promès flexibilitat laboral i menys sector públic! La recepta que tant bé li ha anat a Alemanya i, posteriorment, als països que s'han vist obligats a imitar-la. Però guanyar competitivitat a còpia de devaluar salaris suposa fer un *dumping* que no té aturador i amb no pocs efectes perversos: fa créixer la desigualtat i amenaça la cohesió interna; obliga els països veïns a seguir-la per no entrar en doble dèficit; deprimeix les economies

emergents i força una emigració que després troba la mort davant la fortalesa Europa; ha empès els EUA cap a una política comercial defensiva quan no agressiva; i fa a Europa fortament depenent d'unes exportacions que la sotmeten als vaivens de l'economia mundial –furgó de cua en comptes de locomotora, com li correspondria.

Cap guerra té guanyadors. La freda, entre els EUA i la URSS, semblava haver-la guanyat EUA fins que la crisi financera va destapar els peus de fang del gegant. La de l'euro sembla haver-la guanyat Alemanya, però el cost pot acabar sent perdre Europa. La UE ja ha conegut el Brexit i la rebel·lia del grup de Visegrad, i a cada elecció nacional es posa en dubte el projecte: Grècia, Àustria, Holanda, avui França i d'aquí poc la mateixa Alemanya; probablement, la més rellevant, puix que també ella ha de decidir sobre Europa: si és un espai comú o un espai a vèncer. Si és el segon cas, la victòria serà tant pírrica com totes; si per contra decideix en pro de l'Europa comú, haurà d'emprar el seu superàvit per liderar-la; per tant: reduir-lo per tal d'augmentar la demanda interna i perdre competitivitat salarial en benefici dels seus treballadors i els d'arreu.

Ni el model francès ni l'alemany són prou bons ni França o Alemanya soles poden fer front als reptes globals actuals. El punt mig dels dos models sí que ho seria, de prou bo, i hauria de fer-lo possible Europa alhora que fa front i ens “protegeix” dels reptes globals. A veure si diumenge vinent hi ha “remuntada” i Europa roman en peus; i a veure si un cop en peus emprèn la reforma que necessita per deixar d'estar en entredit de manera permanent. •